

Стандарди за високошколске библиотеке

Стела Филипи Матутиновић

Зоран Живковић

Мира Матић

Вера Петровић

Богољуб Мазић

Законска основа

Према Члану 51 Закона о библиотечно-информационој делатности Републике Србије, високошколске установе су обавезне да оснују универзитетске и факултетске библиотеке ради подршке и унапређења образовног, истраживачког и научног рада студената, наставника, професора и истраживача.

Оснивачи су дужни да библиотекама обезбеде библиотечку грађу, стручно особље, простор, опрему и буџет за рад.

Библиотеке на универзитету

Законом о библиотечно-информационој делатности је дефинисано да се високошколске и универзитетске библиотеке као чланице универзитета повезују у библиографско-информациони систем универзитета и у јединствени информациони систем научних и технолошких информација у Републици Србији.

Библиотечки систем

Факултетске библиотеке и библиотеке високих школа, као део универзитетског библиотечно-информационог система, у оквиру којег обављају библиотечке функције специфичне за институцију која их је основала, свој рад усклађују са матичним универзитетским библиотекама.

Визија, мисија и циљеви

Библиотека треба да има јасно дефинисане визију, мисију и циљеве који су у сагласности са мисијом и циљевима институције – оснивача.

Основна улога високошколских библиотека је да обезбеде информационе услуге као подршку учењу, истраживању и друштвеној улози високошколских установа којима припадају.

Управљање

Начин управљања библиотеком дефинише се у оквиру организационе структуре институције – оснивача, која врши надзор над усклађеношћу рада библиотеке и потреба оснивача.

Управник библиотеке мора имати најмање стручно звање библиотекара, одговарајуће радно искуство и способности руковођења.

Стручни кадар

У библиотекама високошколских истанова раде квалификовани стручњаци за библиотечко-информациону делатност – библиотекарима са положеним стручним библиотекарским испитом и стеченим вишим стручним звањима, књижничари и информатички стручњаци одговарајућих профила.

Финансирање

Буџет библиотеке мора бити одговарајући како би могла да испуни своју мисију и довољан за одржавање зграде и опреме, плате и стручно усавршавање библиотечких стручњака.

Буџет треба да чини договорени проценат од укупног буџета институције

Библиотечке збирке

Збирка библиотеке је заједничка одговорност библиотеке и институције-оснивача.

Нагласак треба да буде на квалитету а не на квантитету, а институција-оснивач мора бити укључена у процес избора нове и отписа застареле грађе.

Библиотечке збирке

Фондом библиотеке сматра се физичка грађа која се налази у магацину библиотеке и сва грађа која је из просторија библиотеке корисницима доступна преко интернета.

(Електронске књиге и часописи део су фонда ако су каталошки обрађени и укључени у електронски каталог.)

Библиотечке збирке

Како би збирка била актуелна треба редовно вршити тријаж и излучивати из фонда застареле материјале.

Слабије тражен део фонда који није за отпис треба сместити на локације ван зграде библиотеке, како њене просторије не би биле загушене.

Библиотечке збирке

Материјал мора бити обрађен према усвојеним стандардима у складу са националним законом о библиотечко-информационој делатности.

Библиотека је дужна да своје податке о обрађеним публикацијама учини доступним свима, пожељно преко система узајамне каталогизације у оквиру Србије, и да свој фонд учини доступним путем међубiblioteчке позајмице под условима прописаним националним законом.

Библиотечке збирке

Библиотека је обавезна да води електронски каталог и да обезбеди библиографску контролу продукције институције – оснивача.

Уколико нема одговарајуће кадровске или материјалне могућности, те послове може пренети на матичну универзитетску библиотеку.

Библиотечке услуге

- Библиотечке услуге треба да подстичу ефикасно коришћење расположивих ресурса. Део услуга је и пружање информационих услуга и информационо описмењавање корисника, студената, младих истраживача и свих грађана који желе да се професионално усавршавају.
- Правилник о коришћењу библиотечног материјала и радно време морају бити јавно доступни на сајту библиотеке и максимално прилагођени потребама корисника.

Библиотечке услуге

- **Радно време за кориснике факултетских библиотека мора бити најмање 10 сати дневно, а за универзитетске библиотеке најмање 65 сати недељно.**
- **Библиотека периодично истражује степен задовољства корисника њеним услугама и унапређује их у складу са захтевима корисника и материјалним могућностима.**

Простор и опрема

- Библиотека треба да буде смештена у посебној згради или у простору који је лако доступан потенцијалним корисницима.
- Потребно је да постоји простор за читаонице, за смештај публикација, изложбени простор, копирница, радни простор за запослене, фоаје са простором за неформалну комуникацију корисника.
- Простор се одређује према броју корисника, величини фонда и намени простора.
- Број места у читаоницама треба да буде у складу са бројем уписаних студената.

Опрема

- **Библиотека мора имати одговарајућу савремену информационо-комуникациону технологију која омогућава приступ електронским информационим изворима и сервисима свим корисницима, као и могућност репродукције за потребе корисника штампањем, скенирањем, фотографисањем итд.**
- **У оквиру библиотеке мора да постоји читаоница са најмање 20 рачунара за кориснике, погодна и за одржавање наставе у оквиру информационог описмењавања корисника.**

Повезивање и умрежавање

Библиотеке високошколских установа део су библиотечко-информационог система Србије и треба да буду укључене у систем узајамне каталогизације, конзорцијум за обједињену набавку, мреже дигиталних репозиторија и друге националне и међународне програме и пројекте којима се библиотечке услуге подижу на виши ниво, примерен друштву знања и којим се промовише општа доступност информационих извора.

Презентација

Библиотеке треба да имају и да редовно одржавају своју презентацију на интернету, са свим информацијама релевантним за кориснике, како би своје услуге могле да пружају и корисницима који студирају на даљину.

Стручно усавршавање

Запослени у библиотекама треба максимално да се укључе у професионалне активности на националном и међународном нивоу, како би били оспособљени за побољшавање библиотечких услуга и смањење трошкова пословања.